

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ КРІПЛЕНИХ ДЕСЕРТНИХ ВИН ТИПУ КАГОР

Дробна М.І., здобувач СВО «Магістр»,

Мамай О.І., к.т.н.,

Валько М.І., д.т.н.

*Херсонський національний технічний університет, м. Хмельницький,
Україна*

Постановка проблеми. На споживчому ринку України кріплені вина займають особливе місце, оскільки вони є популярними серед споживачів. Задоволення вимог до якості та різноманітності виноробної продукції неможливе без розширення асортименту вин.

Розвиток сучасного винного ринку відбувається високими темпами за рахунок, як імпортової продукції, так і вин вітчизняного виробництва [1]. По позиціонуванню вина, виробленого в Україні, як імпортного продукту, представлена велика кількість проектів, що характеризуються відповідною легендою, дизайном та іноземною назвою.

Загалом в Україні налічується 144 виноробних підприємства (з них 29 малих виробників виноробної продукції) [2]. В Україні існують підприємства, які здатні скласти конкуренцію європейським виробникам, тому необхідно забезпечити законодавчу базу для стимулювання розвитку таких виробників і створити конкурентоспроможний і відомий, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку бренд «Вино України».

Тому, виробництво високоякісної продукції, унікальність вин, створення бренду «Вино України», проведення фестивалів вина, розвиток «винного туризму» – це головний шлях, що має розбудовувати галузь виноробства, для збереження позицій і розвитку як на внутрішньому ринку, так і зайняти місце на зовнішніх.

Для розширення асортименту необхідно зробити вибір та обґрунтування технології кріплених вин, які не поступаються за якістю європейським аналогам; обґрунтувати вибір сировини описати якість готової продукції за органолептичними та фізико-хімічними показниками; вибрати високопродуктивне устаткування, технологічні рішення, що відповідають затвердженій нормативній документації.

В Україні дослідженнями, присвяченими розробці й удосконалюванню технології кріплених вин, займалися Г.Г.Валуйко [3], К.А.Ковалевський [4] та ін.

Однак, незважаючи на значний рівень затребуваності кріплених вин, залишаються маловивченими багато аспектів розглянутої проблеми, у тому числі, наукове обґрунтування й розробка технології

вин типу кагор, з урахуванням увологічних і хіміко-технологічних показників сировини, а також застосування різних технологічних рішень, що сприяють підвищенню якості вин.

Основні матеріали дослідження. Метою проведених досліджень було наукове обґрунтування й удосконалення технології вин типу кагор із сортів винограду, що вирощують на території Херсонської області. Для рішення цієї мети були поставлені завдання: провести технологічну оцінку деяких червоних сортів винограду; обґрунтувати спосіб виробництва кагорних виноматеріалів із червоних сортів винограду із застосуванням термовинифікації та підброджування м'язги; розробити сучасну технологічну схему виробництва вин типу кагор, що дозволяє одержувати якісні та стабільні вина; дослідити фізико-хімічні й органолептичні показники вин типу кагор.

Властивості та якісні показники готових вин багато в чому залежать від якості винограду, а вона у свою чергу – від екологічних факторів і сортових особливостей. На основі хіміко-технологічних параметрів винограду, вибирають способи його переробки, технологічні режими для одержання виноматеріалів різних типів.

Для дослідження обрані сорти винограду Каберне Совіньон, Сапераві, Одеський чорний, Бастардо Магарачський. Основні значення фізико-хімічних показників досліджуваних сортів представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

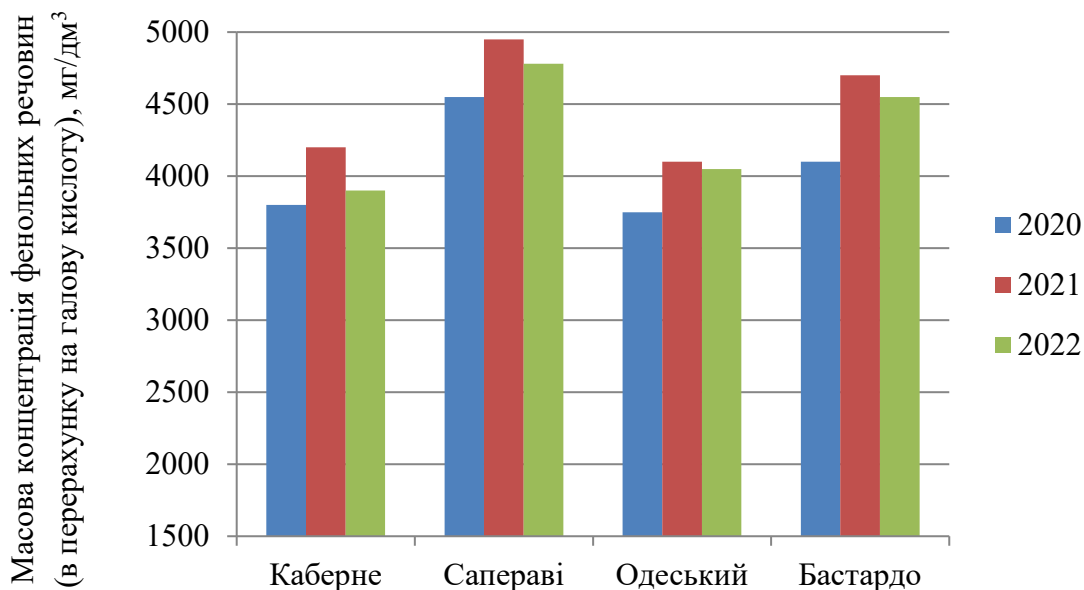
Середні значення хіміко-технологічних показників червоних сортів винограду врожаю 2020–2022 рр.

Показник	Сорт винограду			
	Каберне Совіньон	Сапераві	Одеський чорний	Бастардо Магарачський
Масова частка сухих речовин, %	24,5	26,7	25,7	25,0
Масова концентрація цукрів, г/дм ³	225	226	234	236
Масова концентрація титрованих кислот у перерахуванні на винну, г/дм ³	5,9	5,8	5,6	5,2

Одним з найбільш важливих показників винограду при виробництві червоних вин є вміст фенольних речовин – показник, що включає в себе кількість загальних фенольних речовин, які можуть бути використані при переробці винограду, у тому числі й антоціанів, що мають вирішальне значення при формуванні кольору вина.

На рис. 1 представлені експериментальні дані, отримані при визначенні суми фенольних речовин у досліджуваних сортах

винограду. Сировина для виробництва червоних вин, через особливості органолептичного сприйняття напою, має в першу чергу містити значну кількість поліфенольних речовин.

Рис. 1. Сума фенольних речовин, що вилучаються з винограду різних сортів

Проведена оцінка сортів винограду за органолептичними характеристиками, фізико-хімічними показниками дозволила зробити висновок: досліджувані сорти винограду, вирощувані в умовах Херсонської області протягом ряду років, повністю відповідають вимогам, викладеним у ДСТУ 2366:2009 Виноград свіжий технічний. Технічні умови [5]. За вмістом цукрів і поліфенольних речовин (див. табл. 1 і рис. 1) досліджувані сорти придатні для виробництва вин типу кагор.

Надалі проводились дослідження використання різних технологічних прийомів, що дозволяють підвищити в суслі вміст барвних, екстрактивних і ароматичних речовин. До цих прийомів відносяться термовиніфікація, підброджування сусла на м'яззі. У таблиці 2 представлені основні фізико-хімічні показники виноматеріалів типу кагор, отриманих з використанням вказаних технологічних прийомів.

Як свідчать представлені в таблиці 2 дані, кагорні виноматеріали відповідають вимогам для виробництва кагорів, при цьому титрована кислотність перебуває в необхідних значеннях (не нижче 3,0 г/дм³), згідно з ДСТУ 4806:2007 Вина. Загальні технічні умови [6].

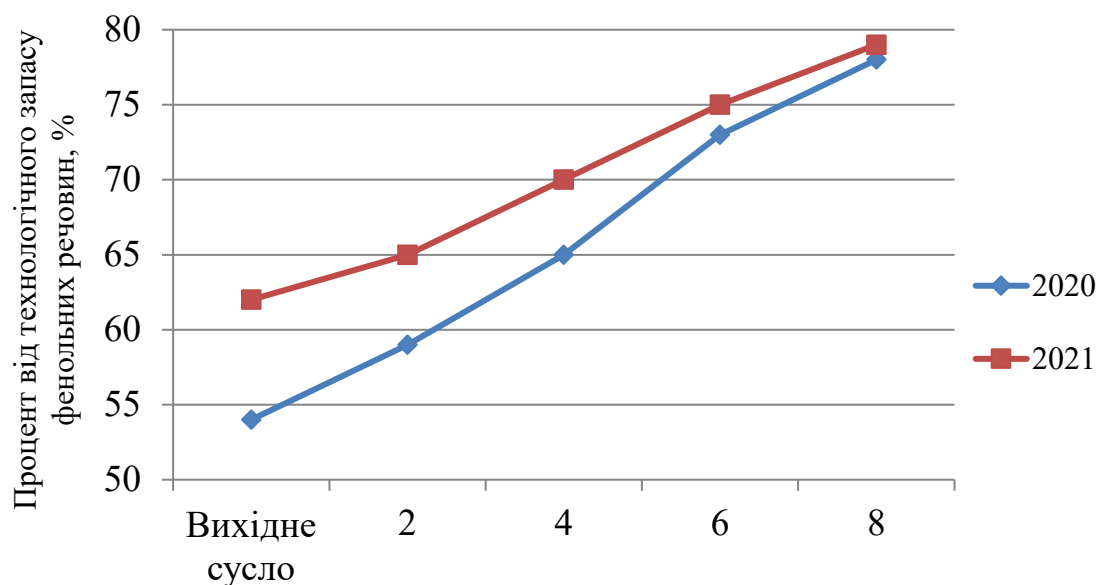
Технологія виробництва високоякісних вин типу кагор спрямована на одержання максимальної екстрактивності виноматеріалів і найбільш повне вилучення антоціанів і комплексу фенольних речовин винограду.

Таблиця 2

Фізико-хімічні показники вин типу кагор

Показник	Значення показника по роках дослідження	
	2020	2021
Масова концентрація цукрів, г/дм ³	161,0±3,2	160,5±2,1
Масова концентрація титрованих кислот, у перерахуванні на винну кислоту, г/дм ³	5,8±0,2	5,7±0,2
Об'ємна частка етилового спирту, % об.	16,2±0,2	16,1±0,2
Масова концентрація летких кислот, у перерахуванні на оцтову кислоту, г/дм ³	0,15±0,03	0,22±0,08

Червоні сорти винограду залежно від кліматичних умов вирощування, агротехнічних прийомів оброблення мають різні хіміко-технологічні показники, тому при одержанні вин стабільної якості важливо обрати технологічні прийоми, що дозволяють згладити коливання складу ягід винограду.

Тривалість термовинифікації, год

Рис. 2. Процент від технологічного запасу фенольних речовин при термовинифікації та наступному підброджуванні м'язги

З урахуванням отриманих при проведених дослідженнях результатів розроблені технологічні рішення по удосконаленню технології кріплених вин типу кагор.

Відмінними рисами розроблених технологічних рішень є: застосування процесу термовинифікації при температурі 60-65 °С, тривалість процесу була визначена експериментально і складає 4 – 6 годин; підброджування сусла на м'яззі після охолодження м'язги, що

пройшла термовиніфікацію; кондиціонування вин типу кагор по міцності здійснюється ректифікованим етиловим спиртом, застосування якого дозволяє повною мірою використовувати сортові особливості винограду.

Висновки. На підставі увологічної оцінки визначені перспективні для виробництва вин типу кагор у Херсонській області сорти винограду: Одеський чорний, Сапераві, Бастардо Магарачський і Каберне Совіньон. Розроблена система оцінки якості винограду, вирощуваного в Херсонській області, що включає органолептичне, фізико-технологічне дослідження сировини, а також визначення суми фенольних речовин.

Обґрунтований спосіб виробництва кагорних виноматеріалів з перспективних сортів винограду, що вирощують на території Херсонської області. Максимальне вилучення фенольних сполук і кращі органолептичні показники вин типу кагор одержали при використанні способу термовиніфікації, наступного підброджування охолодженої м'язги і спиртування підбродженого сусла. Показано, що застосування теплової витримки дозволяє сформуванню органолептичних властивостей кагорних виноматеріалів, а в ході наступної витримки підсилюються специфічні для кагорів тони чорносливу й шоколаду.

Розроблена технологія виробництва вин типу кагор, що включає термовиніфікацію при 60 °С протягом 4–6 годин. Використання вказаних технологічних прийомів дозволяє завершити основні окисно-відновні процеси трансформації антоціанів і додати готовим винам тони в кольорі та органолептичні якості властиві винам типу кагор.

Отриманими експериментальними даними фізико-хімічних і органолептичних показників вин типу кагор із сортів винограду, що вирощують в Херсонській області, показана відповідність напоїв вимогам нормативної та технічної документації.

Список використаних джерел

1. Економічна правда: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/10/27/693153/> (дата звернення 08.09.2023).
2. Виноробство в Україні: сучасний стан і перспективи : веб-сайт. URL: <https://agropolit.com/blog/475-vinorobstvo-v-ukrayini-suchasniy-stand-i-perspektivi> (дата звернення 11.09.2023).
3. Валуйко Г.Г., Домарецький В. А., Загоруйко В. О. Технологія вина: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 592 с.
4. Ковалевський К.А., Валько М.І., Мамай О.І. Інноваційні технології виноробства. Бродильні апарати і установки: навчальний посібник. Херсон: ХНТУ, 2018. 148 с.
5. ДСТУ 2366:2009 Виноград свіжий технічний. Технічні умови. [Чинний від 01.01.2010]. Київ, Держспоживстандарт України, 2010. 14 с.

6. ДСТУ 4806:2007 Вина. Загальні технічні умови. [Чинний від 01.01.2009]. Київ, Держспоживстандарт України, 2008. 16 с.